

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
«ЯҢА СУМАРОКОВО АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

IV ЧАКЫРЫЛЫШ

ЕГЕРМЕ АЛТЫНЧЫ СЕССИЯ

КАРАР № 3

Яңа Сумароково авылы

2022 елның 12 декабре

**Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль
районының «Яңа Сумароково авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы
турында Нигезләмәне раслау хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә

«Яңа Сумароково авыл жирлеге» муниципаль берәмлек Советы

Карар итте:

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне расларга (1 нче кушымта).
2. Әлеге карар Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставында билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә һәм бастырып чыгарылырга тиеш.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

**«Яңа Сумароково авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге башлыгы**

Р. М. Паневкина

2022 елның 12 декабре

Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз вәкаләтләрән башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләргә билгели.

1 Статья. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба – Яңа Сумароково авыл җирлеге Уставы), әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутат тарафыннан үз хокукларын һәм бурычларын нәтиҗәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 Статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге Советы (алга таба – Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы) эше башланган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутат вәкаләтләре срогы «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә Яңа Сумароково авыл җирлеге Уставы белән билгеләнә.

3 Статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) Үз теләген белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан сәләтсез яки чикләнгән;
- 4) суд тарафыннан билгесез югалган дип тану яки үлгән дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын яисә чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы җирле үзидарә органнарына сайланырга, чит дөүләтнең

гражданлыгы (гражданлыгы) булу яисә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка яисә Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданы булу хокукына ия, башкасы Россия Федерациясенә халыкара килешүе белән каралмаган булса;

8) сайлаучыларны карау;

9) Яңа Сумароково авыл жирлеге Советының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хезмәткә чакыру яки аның альтернатив гражданлык хезмәтенә юллама;лар;

11) «коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә һәм тыюларны үтәмәү;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән башка очракларда.

2. Яңа Сумароково авыл жирлеге Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез Яңа Сумароково авыл жирлеге Советы сессияләре арасында барлыкка килгән чорда - мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.

3. Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләренә вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн-Яңа Сумароково авыл жирлеге Советына әлегә гаризаны керү көне.

4 Статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатның шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документы, шулай ук үз вәкаләтләре вакытында файдалана торган күкрәк билгесе булган таныклыгы бар.

2. Депутатның таныклыгы һәм күкрәк билгесе турындагы нигезләмә, аларның тасвирламасы Новосумарок авыл жирлеге Советы тарафыннан раслана.

5 Статья. Депутатның үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген ирекле булмаган нигездә алып бара, үзенә депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, Яңа Сумароково авыл жирлеге уставында билгеләнгән очраклардан тыш.

6 Статья. Депутат эшчәнлегенә формалары

1. Депутат эшчәнлегенә формалары булып тора:

а) Яңа Сумароково авыл жирлеге Советы сессияләрендә катнашу;

б) Яңа Сумароково авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Яңа Сумароково авыл жирлеге Советы каравына Яңа Сумароково авыл жирлеге Советы карарлары проектларын кертү;

г) депутат таләбен кертү;

д) депутат мөрәжәгәте юнәлеше;

е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, иҗтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфаи затларына тәкъдимнәр кертү;

ж) тиешле вазыйфаи затларга гражданның хокуклары бозылуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрү таләбе белән мөрәжәгать итү;

б) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре – фракциялар һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территорияль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеген шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Яңа Сумароково авыл җирлеген Уставында, Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка формаларда башкарылырга мөмкин.

7 Статья. Депутатның Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессияләрендә катнашуы

1. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессияләрендә шәхсән катнаша.

2. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессияләрен үткөрү вакыты һәм урыны, карап тикшерүгә кертелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр итә, шулай ук әлегә мәсьәләләр буенча Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын Регламентын нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.

Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессиясендә катнаша алмаганда, депутат бу хакта Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын Рәисенә алдан хәбәр итә.

3. Депутат хокукы:

1) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советында комиссиягә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланьрга;

2) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын тарафыннан карау өчен сораулар тәкъдим итү;

3) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын тарафыннан төзелә торган Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын тарафыннан сайлана торган (билгеләнә торган, килештерелә торган) вазыйфаи затлар органнарын һәм кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләрен буенча фикерләр җиткерергә;

4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Яңа Сумароково авыл җирлеген Советының хокукый актларын проектларын кертергә;

5) көн тәртибен, каралучы мәсьәләләрен карау тәртибен һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, Яңа Сумароково авыл җирлеген Советының карар проектларына һәм башка актларына төзәтмәләр кертергә;

6) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессиясендә Яңа Сумароково авыл җирлеген Советының чираттан тыш хисабын яки Яңа Сумароково авыл җирлеген Советына, хисаплы яисә контроль астында булган теләсә кайсы органның яки вазыйфаи затның мөһүмәтен тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессияләрендә аның фикеренчә иҗтимагый әһәмияткә ия гражданныр мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәренчә нигезләү һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясау, белешмәләр һәм аңлатмалар бирү;

10) Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессияләре беркетмәләренчә эчтәлеген белән танышу.

4. Депутат тарафыннан Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын сессиясендә әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Яңа Сумароково авыл җирлеген Советының тиешле комиссиясен тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 Статья. Депутатның Новосумарок авыл җирлеген Советының даими һәм вакытлы комиссияләрен эшендә катнашуы

1. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеген Советын комиссияләрен эшендә шәхсән катнаша, аның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, каралган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша ала, тәкъдимнәр кертә, тикшерелә торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш бирү хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 Статья. Депутатның Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча депутат Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша, ә җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендәге милек-аларның оештыру-хокукый рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә оешмалар тарафыннан башкарыла.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижәләре турында депутат Яңа Сумароково авыл җирлеге Советына яки аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 Статья. Депутат таләбе

1. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы сессияләрендә депутат таләбе белән җирле үзидарә органнарына, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы тарафыннан төзелә яки сайлана торган башка органнар җитәкчеләренә, «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр җитәкчеләренә, аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе-депутатның Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы карары белән депутат таләбе итеп таныла торган мөрәжәгәте. Депутат таләбе турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язмача кертелә һәм Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Җирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе аңа язма рәвештә җавап бирергә тиеш 30 көннән дә соңга калмыйча яисә Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән вакытка кадәр. Җавап орган җитәкчесе, вазыйфаи зат, депутат таләбе җибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Запрос инициаторы сорауда куелган сорауларны карап тикшерүдә турыдан-туры катнашырга хокуклы. Аларны карау көне турында сорау инициаторы алдан, ләкин сорауны карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы Җирле үзидарә органын, җирле үзидарә органының вазыйфаи затын, муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесен Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы билгеләгән срокка депутат таләбе буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирүне йөкләргә хокуклы.

11 Статья. Депутат мөрәжәгәте

1. Депутат мөрәжәгәте булып депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләренә, аларның оештыру-хокукый формасына бәйсез оешмаларга һәм муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан иҗтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча, депутат

эшчәнлеге белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатында мөрәжәгать итүе санала.

2. Депутат мөрәжәгәте депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Депутат мөрәжәгатьләрен дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, аларның оештыру-хокукий формасына һәм иҗтимагый берләшмәләренә карамастан оешмалар тарафыннан карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә җавап, асылда, мөрәжәгәттә куелган мәсьәләләрнең асылы буенча булырга тиеш һәм мөрәжәгать җибәрелгән вазыйфаи зат яки вәкаләтле зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

12 Статья. Депутатның сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәжәгатьләрен карый, гражданны кабул итә, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук айга бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кәргән тәкъдимнәрне, шикаятьләренә карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләренә дәрәҗә хәл итүгә ярдәм итә;

гражданны кабул итә;

иҗтимагый фикерне өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды эчендәге территорияләрдә үткәрелә, аларның исемлеге һәм аларны бирү тәртибе Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

Депутатның ачык чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенә җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

13 Статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы депутаты уртак эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позиция белдерү өчен тудырыла торган депутат фракциясе яки төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлеге тәртибе Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

14 Статья. Депутатның җирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуны тәэмин итүче бөтен хокукларга ия.

2. Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы депутатның сайлау округындагы эше, Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы, аның органнары карарларын һәм йөкләмәләрен үтәве турындагы хәбәр тыңларга хокуклы.

3. Җирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка үз эшендә

кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка җирле үзидарә органнары эшчәнлеге, икътисадый һәм социаль үсеш программалары үтәлеше, депутатның тәнкыйть сүзләре һәм тәкдимнәре буенча кабул ителгән чаралар турында хәбәр итәләр, депутатның законнарны, муниципаль берәмлекләрнең вәкилләклә органнарының эш практикасын, җәмәгәтьчеләк фикерен өйрәнүгә булышлык итәләр.

15 Статья. Депутатның вазыйфаи затларны кабул итү хокукы

Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча «Яңа Сумароково авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә җирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, оешмаларның, муниципаль милек рәвешендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затларын чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 Статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйлә мәсьәләләре буенча закон тарафыннан сакланылмый торган яшерен мәгълүмат алырга хокуклы.

17 Статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген башкарган Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, Яңа Сумароково авыл җирлеге уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итү;

3) сайлаучыларны даими, ким дигәндә айга бер тапкыр кабул итү;

4) оештыру-хокукый формасына, иҗтимагый берләшмәләргә, дөүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә гражданны, оешмалар мөрәҗгәтьләрен вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында елына ким дигәндә бер тапкыр очрашуларда хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйлә чикләүләрен үтәргә;

7) «коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дөүләт һәм башка закон белән саклана торган серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйлә гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы мәгълүматларны таратмаска;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Яңа Сумароково авыл җирлеге Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән үзенә йөкләнгән башка вазыйфаларны башкара.

18 Статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутатның хокукы юк:

1) эшмәкәрлек белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) коммерция яки коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндөгә очраклардан кала:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы белән, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында, съездда (конференциядә) яки башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милек милекчеләре ширкәтләренең гомуми җыелышында катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия идарәсендә, һөнәри берлек органында, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлек сайлау комиссиясе аппаратында булдырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының съездында (конференциясендә) яки гомуми җыелышында катнашудан тыш, милекчеләр ширкәтләре) Татарстан Республикасы Президентының алдан хәбәр итүеннән тәртиптә, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советы Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләренә бүтән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү» темасына Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты утырышы;

г) оешманың идарә һәм ревизия комиссиясе органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү, аны гамәлгә куючы (акционер, катнашучы) муниципаль берәмлек булып тора, оешманың муниципаль берәмлеге исемнән оештыру вәкаләтләрен башкару тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә;

д) федераль законнарда каралган башка очраklar;

3) укытучылык, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шулай ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчасы хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясе халыкара шартнамәсе яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яисә күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган структур бүлекчеләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләр башкаручы Депутат гражданлык административ яисә җинаять эше яисә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яки вәкил сыйфатында катнаша алмый.

19 Статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын, шул исәптән, катгый үтәргә тиеш:

1) Яңа Сумароково авыл җирлеге Советы сессияләрендә билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;

2) башкаларның фикеренә карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтергә, депутатларның, вазыйфаи затларның һәм депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле

мөнәсәбәтләргә кәргән башка депутатларга, вазыйфаи затларга һәм гражданнырга хөрмәт күрсәтмәскә;

3) депутат эшчәнлегә белән бәйлә булмаган максатларда, аңа депутат вәкаләтләре үтәләшә белән бәйлә билгелә булган белешмәләрне, әгәр бу мәгълүматлар Дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкил итсә, таратмаска һәм кулланмаска;

4) жирлә үзидәрә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын жирлә үзидәрә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә аның шәхсэн яки якин туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен кулланмаска;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырга мөмкин булган гамәлләрдән, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яки Яңа Сумароково авыл жирлегә Советы абруена зыян китерергә мөмкин булган конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

6) мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яки китерә торган вазыйфаларны башкаруда шәхси кызыксыну барлыкка килгәндә-бу хакта Яңа Сумароково авыл жирлегә Советы карары белән расланган тәртиптә Яңа Сумароково авыл жирлегә советна хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтәргә;

7) Яңа Сумароково авыл жирлегә Советы тарафыннан билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Яңа Сумароково авыл жирлегә Советы йөкләмәсә буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 Статъя. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре Яңа Сумароково авыл жирлегә Уставы, Яңа Сумароково авыл жирлегә Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алынганда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт урыннары, багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, язышулар вакытында оператив-эзләү чаралары үткәргәндә депутат хокукларының гарантияләре, алар куллана торган документлар булган элементә чаралары федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусна, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы чыккач, тиешле башка гамәлләр өчен жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлегә нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында хурлау, яла ягу яки Федераль законда каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.